

MAHALLİ İDARELER MALİYESİ

Yerel yönetimler, literatürde ‘alt kamusal yönetim birimleri’ biçiminde, merkezi yönetim dışında fakat ondan bağımsız daha alt yönetim birimlerine işaret etmektedir.

Yerel yönetimler, merkezi yönetimden ayrı ve yürütme erkini demokratik olarak seçilmiş bağımsız karar organları eliyle kullanılan kamu hukuku tüzel kişileridir.

Yerel yönetimlerin, merkezi yönetimden ayrı olarak düzenlenmeleri, bu yönetimlerin yüklendikleri kamusal hizmetlerin de merkezi hükümetin yüklendiklerinden farklı özelliklere sahip olduklarını göstermektedir.

Bu farklı hizmet yükümlülüğü ‘yerel özellikteki hizmetler’ veya yerellik kavramlarıyla açıklanabilen ve merkezi yönetimin sorumluluğunda görülmeyip, doğrudan yerel halkın gereksinimlerini karşılamaya uygun düşen kamusal hizmetleri işaret etmektedir.

Böylece yerel yönetimler **merkezi yönetim dışında daha alt yönetim biçimleri** ve **yerel özellikte kamusal hizmet yükümlülüğü** gibi iki belirleyici unsur tarafından tanımlanmaktadır.

Merkezi otorite ile yerel yönetimlerin arasındaki ilişkiler, tarihsel olarak 3 temel biçimde ortaya çıkmıştır.

- Hiyerarşik Düzen: Devlet, güç piramidinin tepesindedir; yerel yönetimler ise piramidin tabanında yer alır.
- Gücün Tekelleşmesi: güç, merkezi devletten yerel yönetimlere doğru kayar.
- Merkezileşme: Merkezi kurumlar, kuralları uymaları için yerel yönetimlere buyurur.

1982 Anayasası’nın “Mahalli İdareler” başlığını taşıyan 127. Maddesi şu şekildedir: **“Mahalli İdareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları gene kanunla gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.”**

Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında Cumhurbaşkanının izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere görevleriyle orantılı gelir kaynakları sağlanır.

1982 Anayasası göz önüne alındığında mahalli idarelerin belirgin özellikleri şunlardır;

- Türkiye’de yerel yönetimler kapsamına il özel idareleri, belediyeler ve köyler dahil edilir.
- Kamu tüzel kişiliğine sahip anayasal kuruluşlardır.
- Karar organları seçim ile iş başına gelir.
- Kuruluş, görev ve yetkileri ile çıkarılacak kanunlar yerinden yönetim ilkesine uygun olarak düzenlenmek zorundadır.
- Büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimi getirilebilir.
- Görevleri ile orantılı gelir kaynakları vardır.

- Yerel yönetim seçilmiş organlarının organlık sıfatını kazanma ve kaybetmeleri konusundaki denetim yargı yolu ile yapılabilir.

Mahalli İdareler: Devlet sınırları içinde yerleşmiş irili ufaklı toplulukların ortak ve yerel nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla belli bir hukuk düzeni içinde oluşturulmuş anayasal kuruluşlardır.

Nitelikleri:

- Mali açıdan özerk, yerel personeli atamada merkezi idareden bağımsız, tüzel kişiliğe sahip idarelerdir.
- Mahalli idarelerin yetki ve sorumluluğu kanunlarla düzenlenmiştir.
- Görev ve hizmetleri yerine getirirken merkezi yönetimden bağımsızdır.
- Merkezi yönetimin mahalli idareler üzerinde vesayet denetimi vardır.
- Ayı bütçesi, gelir ve mal varlığı vardır.

YEREL YÖNETİMLER VE YERİNDEN YÖNETİM TÜRLERİ

Merkezden yönetim adı verilen siyasi sistemlerde otorite merkezi hükümete aittir.

Merkezden yönetim, kamu hizmetlerinde birlik ve bütünlüğü sağlamak için, bu hizmetlere ilişkin karar ve faaliyetlerin merkezî hükümet ve onun hiyerarşik yapısı içinde yer alan örgütlerce yürütülmesidir.

Siyasi Bakımdan Merkezden Yönetim; bir ülkede yasama organının ve hükümetin tek olması, siyasi otoritenin tamamen merkezdeki iktidarda toplanması ve hukukî birliğin mevcut olmasıdır.

İdari Bakımdan Merkezden Yönetim; Kamu hizmetlerine ilişkin politikaların belirlenmesi, kararların alınması ve bu kararların yürütülmesi yetkisinin merkezî organlarda toplanması.

Merkezden Yönetimin Özellikleri Nelerdir?

- Politika belirleme, karar alma ve yürütme fonksiyonları merkezî bir organın elindedir.
- Gelir ve giderler merkezden yönetilir.
- Personel atamaları merkezin yönetimindedir.

•Merkezden Yönetimin Yararları ve Sakıncaları Nelerdir?

Yararları

- Merkezî hükümeti güçlendirir.
- Kamu hizmetlerinde bütünlüğü sağlar.
- İdarenin yerel etkilerden uzak kalmasını sağlayabilir.

Sakıncaları

- Hizmetlerin zamanında ve yerel ihtiyaçlara uygunluğu sorunludur.
- Merkezî idarenin hantallaşmasını getirebilir.
- Çalışanların yabancılaşmasına sebep olabilir.
- Halkın yönetime katılmasını zayıflatabilir.

Yerinden yönetimin (desantralizasyon) dört farklı şekli vardır.

- **Dekonsantrasyon**
- **Delegasyon**
- **Devolüsyon**
- **Özelleştirme**

Dekonsantrasyon (Yetki Genişliği): Devletin kamu hizmet ve faaliyetlerinin görülmesinde bir yer veya hizmetin başındaki görevliye, esasen merkeze ait olan bazı kararları alma ve uygulama yetkisinin tanınmasıdır.

Yetki genişliği modelinde yerel yönetimler bağımsız organlar olarak yönetilmezler ve yerel birimler merkezi yönetim bakanlıklarının yerel teşkilatı gibidir.

Delegasyon (Yetki Devri): Merkezi yönetimce üstlenilen belirli fonksiyonların diğer yarı özerk kamu tüzel kişilerine devridir. Bu gibi düzenlemeler ticaret, sanayi, enerji, iletişim ve haberleşme, ulaştırma gibi sektörlerde görülmektedir. Örneğin; Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının çevre konusunda sahip olduğu yetkileri belediyelere bırakmasıdır.

Devolüsyon: Merkezi yönetim ile coğrafi sınırlara sahip yerel yönetimler arasında, anayasal kuralara dayalı olarak parlamento tarafından yapılan yetki paylaşımıdır.

Devolüsyon bölgelere yetki devri olup federalizm değildir. Yetki genişliğinden farklı olarak taşranın yalnızca idari fonksiyonda yer alması değil, aynı zamanda mali yetki ve sorumluluk devralması da söz konusudur.

Ancak bağımsız bir yapı oluşmamıştır.

Özelleştirme: devletin fonksiyonlarının bazılarının özel kuruluşlara devri gerçekleştirilir.

Bu uygulama ile devlet ekonomik üretimden çekilerek diğer deyişle üretimi özel sektöre bırakarak bir tür yerinden yönetim gerçekleştirmiş olur.

SİYASİ YERİNDEN YÖNETİM

Siyasi yerinden yönetim türü federal ülkelerde görülmektedir. Merkezi hükümetin idari bir organ gibi değil, fakat yasama, yürütme ve yargı organları bakımından bağımsız olarak yönetilen alt ulusal yönetim biçimidir.

Bu tür yönetim biçiminin kendi meclisleri, yasa koyma, yargılama, güvenlik ve vergi toplama gibi genelde merkezi yönetime özgü yetkileri bulunmaktadır.

Buna karşılık üniter devletlerde, yerel yönetimler yarı özerk birimler değil, sadece birer kamu tüzel kişisidir.

Üniter devletlerde merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında siyasi bir egemenlik paylaşımı söz konusu değildir.

Ancak federal sistemlerde, yerel yönetim biriminin federal devlete karşı siyasi bir egemenliği söz konusu değildir. Bu açıdan gerek üniter gerek federal devlet sistemlerinde, yerel yönetim birimleri belli bir alanda kamu hizmetleri sağlayan (su, aydınlatma, ulaşım, konut, sağlık, temizlik, park ve yeşil alanlar, çevre vb) ve egemenlik hakları bulunmayan aly coğrafi birimlerdir.

İDARİ YERİNDEN YÖNETİM

İdari yerinden yönetim, federal ve üniter ülkelerde birlikte görülebilen ve merkezi yönetimin bazı işlevleri ile yerel işlevlerin merkezi hükümetin hiyerarşi yapısı dışındaki kurumlar eliyle yürütülmesidir.

Karar organları seçimle oluşturulabildiği gibi, atama yoluyla da gerçekleştirilebilir. Merkezi hükümetten ayrı bütçe ve mali yönetimleri bulunmaktadır.

İdari yerinden yönetim türleri:

Hizmet Yönünden Yerinden Yönetim: Bazı kamu hizmetleri merkez dışında bağımsız bir örgütçe yerine getiriliyorsa, bu örgüt merkezde olsa dahi merkez dışında faaliyet gösterdiği için, bunlara hizmet yerinden yönetim birimleri denir. Örneğin: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Tabipler Odası..

Yer Yönünden Yerinden Yönetim: Bir yörede yaşayanlara, ortak ve yerel nitelikte ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kendi organlarını kurma konusunda özerklik verir. Örneğin: Belediyeler, köyler gibi. Bunlar merkezden ayrı malvarlıklarına, az çok bağımsız gelir kaynaklarına ve özel bütçelere sahiptir.

MALİ YERİNDEN YÖNETİM (MALİ YERELLEŞME)

Yerel yönetimlerin önemli bir özelliği, kendine verilen sorumlulukları yerine getirecek mali kapasiteye sahip olmalarıdır. Aksi halde bu birimlerin varlık nedeni ortadan kalkar. Bu mali kapasite, yerinden yönetim biriminin kendi gelir kaynakları olabileceği gibi, merkezden aktarılan kaynaklar da olabilir.

Dolayısıyla, merkezi yönetim ile yerel yönetim açısından gelirlerin paylaşımı (mali tevzin) ve bölgeler arasında mali açıdan farklılıkları giderecek gelir dağıtım sistemleri (mali denkleştirme), yerel yönetim maliyesinin en önemli ilgi alanlarını oluşturur.

Mali yerelleşme şu şekillerde karşımıza çıkabilir:

- Kullanıcı ücretleri yolu ile hizmet maliyetlerinin yerinden karşılanması,

- Hizmet ve altyapı üretiminin yöre halkının mali veya bedensel katkısı ile finanse edilmesi veya karşılanması,
- Emlak ve satış vergileri gibi yollarla yerel gelir yaratılması,
- Merkezi yönetimin topladığı vergi gelirlerinden yerel yönetimlere pay ayrılması,
- Yerel yönetimlere borçlanma yetkisi verilmesi veya yerel yönetim borçlarının merkezi yönetimce garanti edilmesidir.

YEREL YÖNETİMLERİN VARLIĞI İÇİN NEDENLER

Devletler, günümüzde, toplumların ortak ihtiyaç ve çıkarlarını karşılamak amacıyla, merkezî yönetim adı altında örgütlenmektedir. Bu örgüt yapısı elbette sadece merkezî değil, farklı düzeylerde ve bölgelerde hizmet birimleriyle ülke genelinde yer almaktadır. Bir başka deyişle, merkezî devletin yanında, ülke içerisinde daha küçük yerleşim birimlerinden oluşan, daha küçük örgütlenmelerde bulunmaktadır. Bunlar yerel yönetim, mahalli idare gibi adlar alan örgütlerdir. Son yıllarda, sözünü ettiğimiz bu yerel yönetimlerin rollerini, merkezî yönetimlere göre daha fazla artması konusunda teorik ve uygulamada gelişmeler yaşanmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimlerin varlık nedenlerini iyi kavramak gerekmektedir.

1) MAHALLİ İDARELERİN VARLIĞI İÇİN TARİHÎ NEDENLER

Devletlerin tarihî süreç içerisinde oluşumuna paralel olarak yerel örgütlenmeler de gerçekleşmiştir. Bilindiği üzere devletlerin var olmasının tarihî süreçteki temel gerekçesi insanların toplu, ortak ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu ihtiyaçlar başta **iç ve dış güvenlik hizmetleri** olarak ortaya çıkmış, daha sonraki zamanlarda ise ortak ve toplu hizmetlerin miktarı arttıkça devletin görevleri de artmıştır.

Toplu ve ortak ihtiyaçlar bazen ülke genelinde ortaya çıkarken örneğin iç ve dış güvenlik hizmetleri, bazen de daha küçük bölgelerde ihtiyaç olarak örneğin çevre temizlik, itfaiye hizmetleri gibi, belirmiştir. İnsanların topluca ve ortak yaşamalarından kaynaklanan sorunlarının çözümü için **örgüt kurma ihtiyacı ortaya çıkmıştır**. Daha sonraları ise tarihsel süreçte bu örgütler yasal bir nitelik de kazanmıştır.

Küçük toplulukların yönetimi biçiminde ortaya çıkan bu örgütler ilk olarak **Ortaçağ'da Avrupa'da** ortaya çıkmıştır. O zamanlarda, merkezî yönetimin zayıflamasının da bir etkisiyle, önce din adamlarının yönetiminde, daha sonraları ise halktan veya merkezî otoriteyle mücadele sonucu alınan yetkiyle kendi kendini yöneten birimler ortaya çıkmıştır.

İlk yerel yönetim birimi olarak kabul edilen örgütlenmeler; **Antik Çağ'da ortaya çıkan, "site", Roma İmparatorluğu döneminde yönetsel özerkliği bulunan "muncipe" ve Antik Yunan'da ortaya çıkan "polis" tir**. Orta Çağ Avrupa'sında ortaya çıkan bu yerel örgütlenmelerin bazıları tam özerkliğe sahipken, bazıları kısmen özerk ve kralların denetiminde kalmıştır.

Yerelleşmedeki bu tarihi gelişmeler, 16. yy.'dan sonra ulus-devlet anlayışının güçlenmesiyle yavaşlamıştır. Ancak 20. yy.'ın başlarından itibaren hem merkezî idareye hem de yerel idarelere sorumluluk vermeyi amaçlayan düşüncede gelişmeler yaşanmıştır.

Ademi merkeziyetçi anlayış yerel idarelerin katılımcılık ve demokratik açıdan gücünü arttırmıştır. 20. yy. yerel idarelerin gelişmesi için altın bir dönem olmuştur. Günümüzde ise yerel yönetimlerin öneminin artması yönünde uluslararası destek yoğun bir biçimde artmaktadır. Son 20 yıl içerisindeki “Yerelleşme”, “desantralizasyon” veya ademi merkeziyetçi yaklaşım olarak adlandırılan (localization, desantralization) gelişmeler bu akımın bir sonucu olmuştur.

Yerelleşmenin siyasal gücün merkezde toplanmasını önleyerek yerel demokrasiyi güçlendireceği belirtilmektedir. Yerelleşme artık küresel bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Bir diğer ifadeyle yerelleşme global bir değer olmuştur.

2) MAHALLİ İDARELERİN VARLIĞI İÇİN SİYASİ NEDENLER

İnsan ihtiyaçlarının karşılanmasında temelde iki sektör vardır; özel sektör ve kamu sektörü. Özel sektör üretim ve tüketim kararlarını piyasalar aracılığıyla verir. Piyasa mekanizması, bireysel kararlarla çalışır.

Ancak kamu kesimince üretilen mal/hizmetlerde piyasa mekanizması çalışmaz. Bu nedenle **kamu kesiminde kararlar siyasi mekanizmayla alınır**. Kamusal malları kullanan tüketiciler, taleplerini siyasi mekanizmayla yani oylamayla tercihlerini gösterirler. **Hangi kamu malı ve ne kadar üretilecek sorularının yanıtı siyasi olarak alınır**.

Tüm bireylerin tercihleri tam olarak alınabilir ve bu birey tercihlerine göre kamusal mal/hizmet sunumu gerçekleşirse tüm bireylerin faydaları ve dolayısıyla sosyal refah da maksimum olacaktır.

- Yerel yönetimler birey tercihlerini saptamada merkezi yönetimden daha üstündür. Çünkü kamu kesiminde üretim birimlerinin faaliyet alanları daraldıkça o bölgedeki bireylerinin tercihlerini yansıtmaları daha mümkün hâle gelir.
- Yerel yöneticilerin yönetim etkinlikleri de artmaktadır. Bu katılımcı demokrasinin doğal bir sonucudur.
- Yerel yönetimlerin siyasal ve yönetsel etkinlikleri, seçmenler ile yöneticiler arasında daha sıkı ve sürekli bir ilişki olmasıyla da artmaktadır.

3) MAHALLİ İDARELERİN VARLIĞI İÇİN HUKUKİ NEDENLER

Devletlerin yapılandırılmasında birbirinin karşıtı gibi görülen ancak gerçek hayatta birbirini destekleyen iki eğilim vardır. Bunlardan birincisi kamu hizmetlerinin tek elden yani merkezi olarak üretilmesi ve sunulmasıdır. Bu yaklaşım **merkeziyetçilik (merkezden yönetim)** olarak adlandırılmaktadır. İkincisi eğilim ise kamu hizmetlerinin belirli bir bölümünün tek elden değil merkezden ayrı yerlerde veya ayrı kurumlarda üretilmesidir. Bu yaklaşıma da **“ademimerkeziyetçilik”** veya **“yerinden yönetim”** denilmektedir.

Merkeziyetçilik (Merkezden Yönetim): Merkeziyetçilik siyasi, hukuki ve yönetsel açıdan ülkenin tek bir el olan merkezden yönetilmesidir.

Kamu hizmetlerinde birlik ve bütünlüğü sağlamak için, bu hizmetlere ilişkin karar ve faaliyetlerin merkezî hükümet ve onun hiyerarşik yapısı içinde yer alan örgütlerce yürütülmesidir.

Ademi Merkeziyetçilik (Yerinden Yönetim): Merkezi yönetimden ayrı bir tüzel kişiliği olan idari kuruluşların yönetim ile ilgili kararlar alıp uygulamasıdır. Yerinden yönetim; siyasi yerinden yönetim ve idari yerinden yönetim olmak üzere ikiye ayrılır:

a) Siyasi Yerinden Yönetim: Siyasî gücün, merkezî yönetimle yerel yönetimler arasında bölüşümüdür.

- Yerel yönetim üniteleri, yasama ve yürütme konularında kısmî bir bağımsızlık kazanırlar.
- Federal bir sistem ve eyalet yönetimleri ortaya çıkar.
- Federalizm, siyasî, kültürel, etnik ve ekonomik nedenlere dayanır.
- Coğrafi yönden geniş, homojen olmayan, sosyo-ekonomik farklılıklara sahip ülkelerde ortaya çıkar.
- Üniter devlet yapısının zıddıdır.

b) İdari Yerinden Yönetim: Bu yönetim şeklinde yasama ve yargı yetkileri merkezî yönetimdedir. Merkezî yönetimin dışında, bazı yerel hizmetlerin bir kısmının yerine getirilebilmesi için idari yetkilerle donatılan, böylece karar organlarının seçimle işbaşına geldiği yönetimler bulunmaktadır.

İdari yerinden yönetimler **iki türlüdür**. Birincisi, “**hizmet yerinden yönetimi**” dir. Hizmet yerinden yönetim kuruluşları, belirli bir hizmeti yerine getirmek için kurulmaktadır. Ticari ve sınai alanda faaliyet gösteren kuruluşlar olabileceği gibi eğitim, kültür, teknik, sosyal yardım ve yayın alanında da hizmet verebilmektedirler. Örneğim: Tabipler Odası, Ticaret Odası, Barolar...

İdari yerinden yönetimin ikinci türü, “mahalli yerinden yönetim (yer yerinden yönetim)” dir. Bu idari yerinden yönetim türünde, ülkenin belli bir bölgesinde oturan bireylerin, sadece o yerleşim yerinde ortaya çıkan ortak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için o bölgeye tanınan idari bir özerklik bulunmaktadır. Ülkemizde köyler, belediyeler ve İl Özel İdareleri mahalli yerinden yönetimin örnekleridir.

Yetki Genişliği: Merkezden yönetimin bazı sakıncalarını giderebilmek için merkez tarafından kendi memurlarına bazı yetkilerin devredilmesi.

4) MAHALLİ İDARELERİN VARLIĞI İÇİN EKONOMİK NEDENLER

Devletlerin ekonomilerde yer alması ve müdahalesi için, Musgrave'in üç temel gerekçesi belirtilmektedir. Bunlar;

- Kaynak tahsisinde etkinliği sağlama,
- Gelir dağılımında adaleti sağlama ve
- Ekonomik istikrarı sağlamadır.

Bu tür görevlerin devlete yüklenmesindeki temel neden, piyasa başarısızlıklarıdır.

Mahalli idarelerin bu üç işlevden daha çok kaynak tahsisinde etkinlik açısından rollerinin bulunduğu üzerinedir. Mahalli idarelerin, gelir dağılımında adaleti ve ekonomik istikrarı sağlamayla ilgili yapabileceklerinin çok daha sınırlı olduğu düşünülmektedir. Yerel yönetimlerin bu üç işlevle ilgili rolleri aşağıda açıklanmaya çalışılacaktır.

a) Mahalli İdarelerin Kaynak Tahsisinde Etkinliği Sağlamadaki Rolü

Piyasa başarısızlığına dayalı olarak devletlere yüklenen kaynak tahsisinde etkinliği sağlama işlevi; eksik rekabetle mücadele, kamusal mallar, dışsallıklar, eksik bilgi gibi konuları kapsamaktadır. Mahalli idareler bu açıdan incelendiğinde, eksik rekabetle ilgili olarak, örneğin tekelleri piyasayla mücadelede mahalli idarelerin rollerinin çok az olduğunu ve mücadele güçlerinin olmadığını söylenebilir.

Yerel yönetimler, **dışsallıklarla** mücadelede merkezi yönetime göre daha başarılıdır. Çünkü dışsallıklarla ilgili, merkezî yönetime göre, yerel halkın düşünceleri ve dışsallıkların etkileri konusunda daha fazla bilgiye sahiptirler. Bu nedenle yerel otoritelere atık sularla ilgili, toprağın kullanımı ve imarla ilgili yetkiler alması ve kullanması söz konusu olmaktadır. Mahalli idarelerin sadece dışsallıklar ilgili sorunların belirlenmesinin değil, uygun politikaların belirlenmesi ve uygulanmasında da merkezî yönetime göre üstünlükleri vardır. **Örneğin** dışsallıklarla ilgili mücadeleye vergileme veya sübvansiyon önlemleri kullanılacaksa, yerel otoritelerin bunların nasıl finanse edileceği veya harcanacağını belirlemede üstünlükleri olabilecektir.

Erdemli Mal: Toplum tarafından yeteri kadar talep edilmeyen, ancak toplum için yararlı olan mal/hizmetlerdir. Örnek olarak aşı ve süt verilebilir.

Erdemsiz Mal: Toplum tarafından olması gerekenden daha fazla talep edilen ancak toplum için zararlı mal/ hizmetlerdir. Örnek olarak sigara ve alkollü içkiler verilebilir.

Erdemli olarak adlandırılan, mal veya hizmetlerin tüketiminin teşvik edilmesi, örneğin sıfır fiyat uygulaması ya da sübvansiyon edilmesi, yerel otoritelerce daha etkin bir biçimde yapılabilmektedir. Örneğin düşük maliyetli konut kullandırma, çocukların öğle yemeklerinin sübvansiyon edilmesi veya bedava süt dağıtımının yerel otoritelerce yapılması mümkündür ve merkezî otoriteye göre yerel yönetimler daha etkin olabilmektedir.

Benzer biçimde erdemsiz malların tüketiminin caydırılması veya azaltılması için yerel otoriteler, merkeze göre daha etkin olabilmektedirler. Örneğin, alkollü içki kullanımının kısıtlanması, alkollü içki satan bayilerin veya kullanan restoranların yerleşim yerlerinin belirlenmesinde yerel otoritelere yetkiler verilmektedir.

Kaynak tahsisinde etkinliği sağlamak üzere, devletlere verilen görevlerin başında kamusal malların varlığı gelmektedir.

Yerel Kamusal Mal: Belirli bir coğrafik alana faydası yayılan, faydalanan bireylerin tüketimlerinde rekabetin olmadığı ve dışlamanın mümkün olmadığı mallardır.

Yerel kamusal malların yerel otoritelerce üretilmesinde merkezî otoriteye karşı bazı avantajlar ve dezavantajlar taşımaktadır.

Avantajları;

- Farklı bölgelerdeki halkın zevk ve tercihlerine göre, hizmetlerini farklılaştırılabilmesidir. Örneğin; bir bölgenin yangına karşı çok riskli olması hâlinde, yerel otoritelerin itfaiye hizmetini yoğun bir biçimde vermesi gerekmektedir. Ancak başka bir bölge de böyle bir risk yok veya çok düşükse o zaman itfaiye hizmetine çok fazla kaynak ayırmak gerekmeyecektir.
- Yerel politikacılar, yerel halkın istek ve taleplerini daha iyi belirleyebilmekte.
- Yerel otoritelerin, kamu çalışanlarını demokratik yollarla kontrol edebilmesi
- Seçmenlerin, kamusal hizmetlerin maliyet ve faydalarını daha iyi değerlendirmesi

Dezavantajları;

- Yerel otoritelerin topladığı vergi yükünün tamamı yerel halkta üzerinde kalmıyor, başka bölgelerdeki halkın üzerine yansiyorsa ortaya çıkmaktadır. Bu olay, “vergi ihracı” (tax exporting) olarak adlandırılmaktadır.
- Merkezî otoriteden gelen mali yardımlar, yerel otoritelerin vergi performanslarına bağlı ise ortaya çıkmaktadır. Yine vergi performansı, vergi ihracı nedeniyle vergi performansı yüksek olan bölgeler çok yardım alacak, diğerleri az yardım alacaktır. Sonuç olarak vergi ihraç eden bölgede yaşayan halkın yerel kamusal mal talebi de aşırı yüksek olabilecektir.
- Vergi rekabeti ortaya çıkacaktır.

Vergi Rekabeti: Rekabet gücünü artırmak isteyen otoritelerin vergilendirme yetkisine sahip olduğu alanlarda (yerel yönetim, eyalet ve devlet) diğer otoritelere göre mükelleflerin vergi yüklerini azaltarak mobilitesi yüksek olan üretim faktörlerini (işgücü ve sermaye gibi) kendi bölgeleri için cazip hâle getirme çabasıdır.

- Yerel otoritelerin borçlanması herhangi bir kısıtlama yoksa borcun alındığı zaman yerel kamu hizmetlerinde artış ödendiği zamanda da bir düşüş söz konusu olabilecektir.
- Yerel halkın, yerel vergilerin farkında olmamaları hâlinde yerel kamusal mal taleplerini artırmaları ve böylece etkinlikten uzaklaşmak söz konusu olabilir.

b) Mahalli İdarelerin Gelir Dağılımında Adaleti Sağlamadaki Rolü

Yerel yönetimlerin etkisi çok düşüktür. Gelir dağılımının daha adil hâlâ getirilmesinde ülke genelinde tek bir politika izlenmelidir. Bu durumda da gelir dağılımıyla ilgili merkezî otorite görevlendirilmelidir.

c) Mahalli İdarelerin Ekonomik İstikrarı Sağlamadaki Rolü

Ekonomik istikrarı sağlama konusunda yerel otoritelerin rolü çok düşüktür. Çünkü makroekonomik bir konudur. Yerel otoritenin ekonomik istikrarı sağlamada kullanacağı çok az araç olması nedeniyle merkezi yönetim daha etkindir.